

Attention:
Post och Telestyrelsen
Box 5398
102 49 Stockholm

Er referens / *Your reference*
Dnr 18-823

Vår referens / *Our reference*
Ove Nilsson

Datum / *Date*
2018-03-28

Yttrande över "Remiss angående PTS förslag till föreskrifter om undantag från tillståndsplikt för användning av vissa radiosändare" Dnr 18-823

Föreningen Experimenterande Svenska Radioamatörer (ESR) önskar avge följande yttrande över rubricerade remiss.

0. Presentation av ESR

Föreningen Experimenterande Svenska Radioamatörer (ESR) är en oavhängig, religiöst och politiskt obunden sammanslutning, som arbetar på ideell grund med inriktning på radioteknik och radiokommunikation.

Föreningens målsättning är att verka för ökat tekniskt kunnande bland amatörradiointresserade, genom att sprida information om radioteknik i teori och praktik samt om sådant som kan medverka till god trafikkultur på amatörradiobanden.

1. Sammanfattning av remissyttrandet

ESR ser positivt på att PTS avser tilldela 5 MHz (WRC-15) för *amatörradiotrafik*.

ESR anser att PTS förslag om en sänkning av uteffekten till 200 W p.e.p. inte bör genomföras grundat i det faktum att det f.n. saknas föreskrifter som specifikt reglerar radiotillstånd för *amatörradiosändare* avsedda för *amatörradiotrafik*, för uteffekter över 200 W p.e.p.

ESR ger slutligen förslag på hur PTS bättre kan hantera den uppkomna situationen.

2. ESR vill först framhålla följande grundläggande fakta:

Amatörradio- och Amatörsatellitjänsten är erkända Radiokommunikations-tjänster som är definierade i ITU:s Radioreglemente (ITU-RR). Definitionen av amatörradio finns i artikel 25 och definitionen av amatörradioverksamhet i RR 1.56 och RR 1.57.

Amatörradio bedrivs internationellt med gränsöverskridande kommunikationer på i huvudsak harmoniserade frekvensband, och på icke-kommersiell basis.

Amatörradio har i övrigt en särställning genom undantagen som uttrycks i Radioutrustningsdirektivet (RED 2014/53/EU), Bilaga 1 och även i EMC-direktivet (EMCD 2014/30/EU), Artikel 1 Kap 2 punkt c.

3. Ang 5 MHz för amatörradio

Ett flertal länder har sedan tidigare tilldelat 5 MHz för amatörradio.

PTS har tillfälligt under en provperiod utfärdat tillstånd att *använda radiosändare* för 5 MHz.

ESR ser positivt på att PTS avser tilldela 5 MHz (WRC-15) för *amatörradiotrafik* även i Sverige.

4. Allmänt om förslaget att sänka maximalt tillåten uteffekt till 200 W p.e.p.

ESR har granskat konsekvensutredningen och konstaterar att utredningens delar som innebär en sänkning av uteffekten på flera punkter går emot riktlinjerna i PTS Spektrumstrategi (PTS-ER-2014:16).

”Få begränsningar innebär att PTS ska verka för nyttjanderätter med så få begränsande villkor som möjligt (bara de som behövs för att möjliggöra en effektiv spektrumanvändning), för att tillåta utveckling av såväl tekniska lösningar som de radiobaserade elektroniska kommunikationstjänster samt andra tjänster baserade på radiokommunikation som användare efterfrågar.” (PTS Spektrumstrategi kap 5)

ESR anser att en sänkning av nuvarande maximal uteffekt från 1000 W p.e.p. till 200 W p.e.p. är ett uppenbart *begränsande villkor*, och även begränsar vissa väsentliga verksamhetsområden inom amatörradion.

Amatörradio används för många *experimentella och vetenskapliga ändamål* där högre effektnivåer är av avgörande betydelse t.ex. vid utforskning av jonosfärspridning, månreflektion, meteorspårsreflektion och andra vågutbredningsfenomen.

En sänkning av uteffekten så som PTS föreslår skulle därför inte överensstämma med vad *spektrumanvändarna* efterfrågar och ej heller med PTS Spektrumstrategi (PTS-ER-2014:16).

”I de fall högre sändareffekter ska användas och behovet av skydd mot störningar är stort är tillstånd (block- eller sändar-tillstånd) mer lämpligt. Då lägre sändareffekter kan användas och där behovet av skydd är litet är undantag från tillståndsplikt mer lämpligt.” (PTS Spektrumstrategi kap 5)

”Det finns tillfällen när normala ansöknings- och tilldelnings-förfaranden, marknadsmekanismer och undantag från tillståndsplikt inte är lämpliga eller tillräckliga för fördelning av spektrum. De tydligaste exemplen när så är fallet gäller spektrum för kollektiva nyttigheter, gränsöverskridande tjänster och vissa politiska mål för området.” (PTS Spektrumstrategi kap 5)

ESR uppfattar den föreslagna sänkningen av uteffekten som enbart av strikt administrativ karaktär, d.v.s. utförd enbart därför att PTS har svårt att motivera att *amatörradiosändare* med effekter upp till 1000 W p.e.p. ska vara en del av undantagsföreskrifterna.

5. Problem med undantag från tillståndsplikt specifikt för *amatörradiotrafik*

PTS valde redan 2004 att placera amatörradio med 1000 W uteffekt i undantagsföreskrifterna från att tidigare ha varit placerad i separat föreskrift enbart för amatörradio och tillståndspliktig för alla.

Undantag från *tillståndsplikt* lämpar sig väl för konsumentprodukter och lågeffektapplikationer som t.ex. radioutrustning för jord- och skogsbruk samt jakt, för medicinska implantat och för väg- och fordonsteleometri samt för radiostyrning, larmöverföring och mätvärdesinsamling, för el-, gas-, värme-, kyl- och vattendistribution, WiFi, ”Internet of Things” m m.

Dessa tillämpningar används utan krav på någon som helst radioteknisk kompetens hos användarna, där individuell tillståndsgivning skulle bli en hämmande faktor p.g.a. det stora antal utrustningar (miljontals) och användare det handlar om.

För amatörradio finns emellertid långtgående krav (i enlighet med Annex 6 i CEPT Rekommendation T/R 61-02, Examinering för amatörradiocertifikat, Vilnius 2004, version 4 oktober 2011) på radioteknisk kompetens och *amatörradiocertifikat*.

Frågan ifall det behövs enskilt tillstånd eller ej för uteffekter över 200 W p.e.p. är närmast en juridisk administrativ fråga för PTS att hantera. De faktiska kraven på utrustning och användare finns och tillämpas redan sedan årtionden tillbaka.

6. Saklig teknisk motivering saknas

Vid granskning av PTS arbetsmaterial som utgör underlag för den föreliggande konsekvensutredningen och förslaget till sänkningen av uteffekten, finner ESR att det saknas en saklig teknisk motivering för denna förändring.

PTS anger som skäl i utredningen att:

“Innehavet av ett tillstånd att använda radiosändare kan vara positivt för den enskilde radioamatören genom att det underlättar användning i andra länder.”

ESR anser att införande av tillståndsplikt av det skäl som citeras ovan är positivt. ESR vill dock betona att innehavet av ett tillstånd för *amatörradiotrafik* även kan vara positivt för de som f.n. är undantagna från tillståndsplikt, eftersom dessa till stor del använder mer flyttbar radioutrustning med låga effekter som är lätt att ta med sig till andra länder och använda där. En generell tillståndsplikt för all *amatörradiotrafik* hade därför skapat ett mervärde för alla användare.

PTS skriver vidare:

“I och med att tillståndsplikt införs för högre effekter än 200 W p.e.p. kommer PTS att få en bättre översikt av användningen av amatörradiosändare med effekter över 200 W p.e.p. effekt i Sverige. Vid störningsfall kan också den störande radiosändaren enklare lokaliseras.”

ESR noterar att PTS inte refererar till några kända tillsynsärenden angående störningar från *amatörradiosändare*. ESR anser dock att införande av tillståndsplikt av det skäl som citeras ovan trots allt är relevant. Detta ger PTS möjlighet att utöver en bättre översikt över *amatörradiosändares* placering, även återkalla ett tillstånd i det fall tillståndsvillkoren inte efterlevs.

PTS föreslår i utredningen att problemet, som i grunden beror på att amatörradio placerades i undantagsföreskrifterna 2004, bör lösas genom en sänkning av uteffekten från nuvarande 1000 W p.e.p. till 200 W p.e.p. för att på så sätt kunna motivera en fortsatt placering av amatörradio i de nya undantagsföreskrifterna.

PTS Spektrumstrategi är tydlig med att:

- Formerna för tillstånd ska kopplas till användningen
- Internationell harmonisering ska stödjas
- Flera olika former av tillstånd ska kunna användas (sändar-/block-tillstånd samt undantag)

ESR anser att slutsatserna som PTS baserar remissförslaget på är tveksamma och förefaller vara grundade i bristfälliga utredningsunderlag.

7. Följdproblem av undantaget från tillståndsplikt för *amatörradiotrafik*

I samband med ansökan om tillstånd för amatörradio i andra länder har *amatörradiocertifikat* utfärdats av annan instans än administrationen i Sverige ibland ifrågasatts. Detta beror dels på avsaknaden av radiotillstånd men också att det tidigare krävdes både radiotillstånd och certifikat eftersom anropssignalen är angiven på radiotillståndet. Sedan amatörradion blev undantagen från tillståndsplikt 2004 så har radiotillstånden förfallit och slutdatum är med bred marginal passerat varför det anses ogiltigt i många länder vilket ställer till problem vid besök utomlands.

För att informera utländska administrationer om de svenska förhållandena med undantag från tillståndsplikt m.m. togs *Följebrevet*, senast reviderat 2017-01-22, fram av PTS.

För att ett tillstånd för radiosändare ska kunna accepteras av andra länders administrationer krävs att det tydligt framgår av tillståndet/*amatörradiocertifikatet* att det avser amatörradio enligt HAREC och med angivande av referens till gällande kunskapskrav (CEPT Rekommendation T/R 61-02, Examinering för amatörradiocertifikat, Vilnius 2004, version 4 oktober 2011).

Tillstånd som utfärdas för s.k. *experimentsändare* eller annan benämning som inte har tydlig koppling till amatörradio eller *amatörradiotrafik* kan (beroende på utformningen av dokumentet) komma att ifrågasättas av andra länders administrationer, så som har skett med tidigare utgåvor av *Följebrevet* och *amatörradiocertifikat* som inte utfärdats av PTS.

ESR anser det vara olyckligt om viss *amatörradiotrafik* blir undantagen från tillståndsplikt, medan det krävs radiotillstånd för annan likartad radioverksamhet som eventuellt saknar tydlig koppling till eller definition som *amatörradiotrafik*.

8. Förslag till bättre harmonisering gällande uteffekt baserat på tillståndsplikt

Amatörradion existerar sedan 1927 med en egen definition i ITU-RR. (Världsradiokonferensen hölls i Washington 1927 under ledning av Internationella Telegrafunionen, senare ITU).

Effektnivån 1000 W infördes i Sverige 2004 (PTSFS 2004:8). Effektnivån 1000 W med tillägget p.e.p. infördes 2015 (PTSFS 2015:4) och brukas sedan dess i enlighet med de nu gällande undantagsföreskrifterna.

Av utredningen framgår att det ska ges möjlighet att söka tillstånd för högre uteffekter än de föreslagna 200 W p.e.p. och att tillståndsansökan prövas i enlighet med de regler som anges i Lagen om Elektronisk Kommunikation (SFS 2003:389). Dock framgår det inte av remissförslaget vilka regler och villkor som i så fall skulle gälla för *amatörradiotrafik* med användning av högre effektbelopp.

Definitionen av *amatörradiotrafik*, och de villkor som gäller för *amatörradiotrafik*, framgår just nu endast av undantagsföreskrifterna. Tillstånd utfärdas sedan tidigare även för *radiosändare* (t.ex 5 MHz) i enlighet med Lagen om Elektronisk Kommunikation (SFS 2003:389), utan specifik koppling till undantagsföreskrifternas bestämmelser om *amatörradiotrafik*. Två olika vägar men med olika regleringar som kan skapa rättslig osäkerhet.

ESR föreslår att 14§ i förslaget till undantagsföreskrifterna kompletteras med en skrivning om att tillstånd för *radiosändare* avsedd för *amatörradiotrafik* med högre uteffekt än 200 W p.e.p. kan sökas i enlighet med de regler som anges i Lagen om Elektronisk Kommunikation (SFS 2003:389). Användning av högre uteffekt än 200 W p.e.p. blir då tillståndspliktig.

Utredningen nämner bl.a. Finland med 1500 W som exempel på länder med hög uteffekt. Finland tillämpar tillståndsplikt för amatörradio och har grovt räknat samma kunskapskrav som f.n. gäller i Sverige (CEPT Rekommendation T/R 61-02, Examinering för amatörradiocertifikat, Vilnius 2004, version 4 oktober 2011).

Ett införande av tillståndsplikt i Sverige kan därför motivera en uteffekt minst i nivå med vad som tillåts i Finland. Detta skulle ge svenska radioamatörer likvärdiga förutsättningar som de finska för *experimentella och vetenskapliga ändamål* inom vågutbredning m.m.

Ett närmande till Finland (genom en likartad regeltillämpning) utgör samtidigt en naturlig harmonisering av reglerna till den sändarutrustning som sedan många år tillbaka används av radioamatörerna.

9. Alternativa vägval

A/ ESR anser att PTS förslag om en sänkning av uteffekten till 200 W p.e.p. inte bör genomföras grundat i det faktum att det f.n. saknas föreskrifter som specifikt reglerar radiotillstånd för *amatörradiosändare* avsedda för *amatörradiotrafik*, för uteffekter över 200 W p.e.p.

B/ Om PTS ändå vidhåller att en ändring är nödvändig p.g.a. av att sändare med höga effekter fortsättningsvis inte kan regleras inom ramen för undantagsföreskrifterna föreslår ESR, att PTS med stöd av Lagen om Elektronisk Kommunikation (SFS 2003:389) skapar en ny separat föreskrift (utanför undantagsföreskrifterna) som reglerar all användning av *amatörradiosändare avsedd för amatörradiotrafik* och med bibehållen maximal uteffekt 1000 W p.e.p.

En sådan föreskrift kan på sikt också underlätta införandet av ett framtida harmoniserat Novis certifikat, (ECC Recommendation (05)06 CEPT) samt om behov föreligger, hantera olika effektklasser eventuellt förenade med andra villkor. Detta ligger då helt i linje med de regelverk som gäller för amatörradio i de flesta andra länder både inom och utanför CEPT-samarbetet.

C/ Om PTS väljer att helt bortse från påtalade brister i konsekvensutredningen och ändå beslutar sig för att genomföra den föreslagna sänkningen av uteffekten till 200 W p.e.p, föreslår ESR att 14§ i förslaget till undantagsföreskrifterna kompletteras med en skrivning om att tillstånd för *radiosändare* avsedd för *amatörradiotrafik* med högre uteffekt än 200 W p.e.p. kan sökas i enlighet med de regler som anges i Lagen om Elektronisk Kommunikation (SFS 2003:389). Användning av högre uteffekt än 200 W p.e.p. blir då tillståndspliktig.

Införande av tillståndsplikt för uteffekter över 200 W p.e.p. motiverar samtidigt en högre uteffekt, minst i nivå med vad som tillåts i Finland, 1500 W. Detta skulle ge svenska radioamatörer likvärdiga förutsättningar som de finska att bedriva *amatörradiotrafik* för *experimentella och vetenskapliga ändamål* inom vågutbredning m.m.

Grundregeln bör vara att all *amatörradiotrafik* i Sverige är tillståndspliktig liksom den är i de flesta länderna i övriga världen.

Med vänlig hälsning

Föreningen Experimenterande Svenska Radioamatörer (ESR)

Bengt Falkenberg
Ordförande